

Beszámoló a volt Honvéd Főparancsnokság épületében megtekintett Zsolnay-kiállításról

2014. december 7-én 17 túratársal várakoztunk a 16-os busz megállójában, hogy a Várba felmenve megismerkedhessünk a Zsolnay: Egy zseniális család c. kiállítással. A kiállítás vonzerejét nemcsak a szép kerámiák jelentették, hanem az is, hogy közel hét évtizedes bezártság után az idén megnyitotta kapuit a nagy közönség számára a Dísz téren álló volt Honvéd Főparancsnokság épülete.

A XIX. század nagyszerű építésze, Kallina Mór által tervezett neoreneszánsz palota 1897-re épült fel a Budai Vár közepén, a Dísz téren, egy tömbben a Honvédelmi Minisztériummal. A négyemeletes, neoreneszánsz stílusú épület a második világháborúban súlyos károkat szenvedett, emiatt hatalmas kupoláját és a felső emeleteket le kellett bontani. A romos homlokzaton évtizedekig láthatóak voltak a lövésnyomok. Az épület a második világháború óta torzóként állt a Várban, ahogy egyfajta torzóként lehet tekinteni a Zsolnay-gyár történetére is, hiszen a világhírű üzem az 1948-as államosítás után gyorsan hanyatlásnak indult. Az egykor katonai célokat szolgáló szobák és termek a torzóban maradt épület teljes rekonstrukciója után 2014. július 31-től kulturális és turisztikai funkciót kaptak. A ház nyitó eseménye volt az a Zsolnay kiállítás, amelyre mi is igyekeztünk.

Ahogy beléptünk az előcsarnokba, rögtön feltűnt, hogy ellentétben az épület rusztikus külsejével, itt szépen helyreállították és kifestették a lépcsőházat, pótolták a megsemmisült belső épületdíszeket, stukkókat, vázákat, csillárokat, tükröket. A felső szinten indult a kiállítás egy szép ismertetővel, amiből megtudtuk, hogy a Zsolnay olyan hungarikum, amelyet egy kivételes tehetséggel és szorgalommal megáldott pécsi család hozott létre. A modern magyar szépművészetben, építészetben és iparban egyaránt meghatározó szerepet játszó Zsolnay márkanév története a XIX. század derekán kezdődött. Zsolnay Vilmos zsenialitásának és kitartó munkájának köszönhetően a század végére az általa felvirágoztatott kerámiagyár világhírűvé vált.

Az egyedi, díszes kerámiák tervezésébe – más jelentős alkotók mellett – a századforduló új magyar képzőművészetének meghatározó alakja, a festőművész Rippl-Rónai József is bekapcsolódott, az épületkerámiákat pedig nem kisebb építészek használták építményeikhez, mint a szecesszió hazai iskolateremtő mestere, Lechner Ödön, az Országházat tervező Steindl Imre, vagy a Halászbástyát létrehozó Schulek Frigyes. A magas művészi minőséghez technológiai újítások is kapcsolódtak. Közülük korszakos jelentőségű volt a pirogránit (a gránittal megegyező keménységű, jól használható anyag) felfedezése, valamint az olasz eredetű eozinmáz újrafelfedezése és széles körű használata (az eozin egy jellemzően zöld színű kerámiamáz, amelynél a szín nem a festésnek köszönhető, hanem a fénytörésnek).

A nemzetközi hírnévhez a családtagok önfeláldozó munkájára is szükség volt –Vilmos halálát követően a gyermekei vitték tovább a kerámiagyártás misszióját, majd a harmadik, sőt negyedik generáció tagjai is hűek maradtak a hivatáshoz. Ilyen módon ez a magyar ipar és művészet történetében páratlanul nagy siker szervesen kapcsolódott a családhoz, amely a II. világháborút követő kommunista államosításig személyesen gondozta Zsolnay Vilmos szellemi és anyagi örökségét. 1995-ben privatizálták az üzemet, amely azóta több tulajdonosváltáson is átesett. Az egykori gyár területének egy részén a pécsi önkormányzat 2010-ben kulturális negyedek alakított ki

Az emeleti kiállítóterekben a pécsi Zsolnay Múzeum gyűjteményének egy részét láthattuk. A földszinten egy, a Párisi Galéria kezelésében lévő magánkollekciónak darabjaival ismerkedhettünk meg, a belső udvar felé nyíló földszinti kiállítóteremben pedig jellegzetes épületkerámiák tekinthetünk meg. Miután kellően elfáradtunk a nézelődésben, leültünk és megnéztünk egy hosszabb ismertető filmet a család életéről és a gyár történetéről, pár másik teremben pedig a tárlathoz készült rövidfilmeket „életre kelt” a család néhány nagy hatású tagja egy-egy kitűnő színművész alakításában.

Mintegy 300 művész kerámiát és porcelánt láthattunk a mai napon és nagyon szép élménnyel gyarapodtunk, egyben ötletet is kaptunk egy jövőbeni hosszabb pécsi látogatáshoz. A programhoz a Budapest VI. kerület Terézváros Önkormányzatától kaptunk anyagi támogatást, amelyet tagságunk nevében ezúton is köszönünk.

Mógor Gabriella
túravezető